

Силабус освітнього компонента

Програма навчальної дисципліни

ОСНОВИ НАУКОВИХ ДОСЛІДЖЕНЬ

Шифр та назва спеціальності
011 – Освітні, педагогічні науки

Інститут
ННІ Соціально-гуманітарних технологій

Освітня програма
Педагогіка вищої школи

Кафедра
Педагогіки та психології управління
соціальними системами імені акад. І.А. Зязюна
(301)

Рівень освіти
Магістр

Тип дисципліни
Загальна (обов'язкова)

Семестр
1

Мова викладання
Українська

Викладачі, розробники

Ігнатюк Ольга Анатоліївна

Olha.Ihnatiuk@kpi.edu.ua

Доктор педагогічних наук, професор, професор кафедри педагогіки та психології управління соціальними системами імені акад. І.А. Зязюна НТУ «ХП».

Досвід роботи – 27 років. Автор понад 250 наукових та навчально-методичних праць. Провідний лектор з дисциплін: «Моніторинг якості освіти у вищій школі», «Основи управління особистісним розвитком», «Основи педагогіки вищої школи», «Методологія і логіка науково-педагогічної діяльності у вищій технічній школі», «Наукові основи вищої професійної освіти та підготовки майбутніх фахівців», «Моніторинг та педагогічний контроль в системі вищої освіти».

Детальніше про викладача на сайті кафедри

<https://web.kpi.kharkov.ua/ppuss/uk/portfolio-ignatyuk-olgi-anatoliyivni/>

Загальна інформація

Анотація

Дисципліна «Основи наукових досліджень» допомагає засвоїти знання щодо здійснення наукової діяльності у вищій, опанувати принципи, етапи, методи організації та здійснення ефективного психолого-педагогічного дослідження, набути практичних вмінь інтерпретації отриманих результатів, підтвердження гіпотези організованого та проведеного дослідження, отримати навички роботи з апробації результатів психолого-педагогічних досліджень з дотримання принципів академічної доброчесності.

Мета та цілі дисципліни

Метою дисципліни є надання студентам систематизованих знань із теоретичних засад основ наукових досліджень та формуванні практичних вмінь ефективного використання методології педагогіки в процесі організації психолого-педагогічного дослідження, складання програми педагогічного дослідження, інтерпретації і апробації отриманих результатів на засадах академічної добросовісності.

Формат занять

Лекції, практичні заняття, самостійна робота, консультації. Підсумковий контроль – залік.

Компетентності

ЗК1.Здатність до абстрактного мислення, аналізу і синтезу.

ЗК2.Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.

ЗК4.Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями

ЗК9.Здатність працювати в міжнародному контексті.

ЗК10.Здатність проводити дослідження на відповідному рівні.

СК1.Здатність проектувати і досліджувати освітні системи.

СК2.Здатність застосовувати та розробляти нові підходи до вирішення задач дослідницького та/або інноваційного характеру в сфері освіти й педагогіки.

СК9.Здатність до використання сучасних інформаційно-комунікаційних та цифрових технологій у освітній та дослідницькій діяльності.

Результати навчання

РН1.Знати на рівні новітніх досягнень концепції розвитку освіти і педагогіки, методологію відповідних досліджень.

РН4. Вільно спілкуватися державною та іноземною мовами усно і письмово для обговорення результатів освітньої, професійної діяльності, презентації наукових досліджень та інноваційних проєктів.

РН6. Розробляти та реалізовувати інноваційні й дослідницькі проєкти у сфері освіти/педагогіки та міждисциплінарного рівня із дотриманням правових, соціальних, економічних, етичних норм.

Обсяг дисципліни

Загальний обсяг дисципліни 90 год. (3 кредити ECTS): лекції – 16 год., практичні заняття – 16 год., самостійна робота – 58 год.

Передумови вивчення дисципліни (пререквізити)

Особливості дисципліни, методи та технології навчання

Лекції проводяться інтерактивно з використанням мультимедійних технологій. На лекційних заняттях використовуються: розповідь, пояснення, демонстрація, дискусія.

На практичних заняттях студенти виконують групові та індивідуальні завдання.

За джерелами знань використовуються такі методи навчання: словесні – бесіда, дискусія, лекція, робота з книгою; наочні – ілюстрація практичними прикладами, презентація; ігрові – брейн-рінг; документальні – робота з документами, аналіз, складання документів; інтерактивні – підбір та обговорення відеоматеріалів, кейсів, виступи-презентації; самостійні – опрацювання лекційного матеріалу та фахової літератури; дослідницькі – теоретичний аналіз наукових джерел, емпіричне дослідження. За характером логіки пізнання використовуються такі методи: аналітичний, синтетичний, аналітико-синтетичний, індуктивний, дедуктивний.

За рівнем самостійної розумової діяльності використовуються методи: проблемний, частково-пошуковий, дослідницький.

Навчальні матеріали доступні студентам в хмарному середовищі Google Disk та One Drive.

Програма навчальної дисципліни

Теми лекційних занять

Тема 1. Вступ до дисципліни.

Предмет, мета й завдання навчальної дисципліни. Наука як система. Сутність та поняття про науку.

Тема 2. Діалектика як загальна методологія наукового пізнання.

Методологія наукового пізнання. Закони діалектики. Поняття про методологію науки. Методологія – вчення про методи, принципи і способи наукового пізнання. Будова, функції і рівні методології педагогіки.

Тема 3. Методи наукового пізнання.

Метод наукового пізнання: сутність, зміст, основні характеристики. Класифікація методів наукового пізнання: філософські, загальнонаукові підходи і методи, частнонаукові, дисциплінарні та методи міждисциплінарного дослідження. Класифікація методів психолого-педагогічних досліджень: емпіричні, теоретичні, порівняльно-історичні, методи математичної і статистичної обробки та інтерпретації результатів наукової праці. Дослідницькі можливості різних методів. Загальнонаукові логічні методи і прийоми пізнання (аналіз, синтез, абстрагування, ідеалізації, узагальнення, індукція, дедукції, аналогія, моделювання й т. ін.).

Тема 4. Науковий апарат дослідження.

Понятійний апарат наукового дослідження, його зміст і характеристика. Наукове дослідження як особлива форма пізнавальної діяльності в галузі педагогіки. Компоненти наукового апарату психолого-педагогічного дослідження: проблема, тема, актуальність, об'єкт дослідження, його предмет, мета, завдання, гіпотеза, положення, що виносяться на захист, наукова новизна, теоретична і практична значущість для науки і практики.

Тема 5. Інформаційне забезпечення НДР. Місце творчості в науковій діяльності.

Характеристика, сутність, аналіз джерел інформаційного забезпечення НДР. Джерела наукової інформації та їх критичний аналіз.

Тема 6. Загальні вимоги до НДР. Основи академічного письма.

Основи академічного українського письма та оформлення результатів дослідження

Тема 7. Академічна доброчесність та запобігання плагіату. Академічна відповідальність.

Сутність та характеристика понять.

Тема 8. Апробація результатів дослідження.

Педагогічна культура, етика й майстерність дослідника.

Теми практичних занять

Тема 1. Пріоритет наукової політики.

Цілі і принципи державної наукової політики.

Тема 2. Методологія педагогіки.

Будова, функції і рівні методології педагогіки.

Тема 3. Методи наукового пізнання.

Метод наукового пізнання: сутність, зміст, основні характеристики. Загальнонаукові логічні методи і прийоми пізнання (аналіз, синтез, абстрагування, ідеалізації, узагальнення, індукція, дедукції, аналогія, моделювання й т. ін.).

Тема 4. Наукове дослідження як особлива форма пізнавальної діяльності в галузі педагогіки.

Загальна характеристика методів психолого-педагогічного дослідження. Класифікація методів психолого-педагогічних досліджень: емпіричні, теоретичні, порівняльно-історичні, методи математичної і статистичної обробки та інтерпретації результатів наукової праці. Дослідницькі можливості різних методів.

Тема 5. Інформаційне забезпечення НДР.

Аналіз джерел інформаційного забезпечення НДР. Особливості роботи із джерелами.

Тема 6. Основи академічного письма

Вимоги та принципи підготовки й написання наукового тексту (рецензії на статтю, написання тез, статті тощо)

Тема 7. Види академічної доброчесності.

Академічна відповідальність.

Тема 8. Формування науково-педагогічної культури дослідника.

Науково-педагогічна культура дослідника в структурі професіоналізму особистості фахівця-лідера. Сутність та шляхи формування.

Самостійна робота

Самостійна робота студента включає в себе опрацювання лекційного матеріалу, підготовку до практичних занять, виконання індивідуальних завдань з використанням методичних рекомендацій.

Студентам також рекомендуються додаткові матеріали (презентації, статті, підручники) для самостійного вивчення та аналізу, підготовки до лекційних та практичних занять.

Тема 1. Завдання державної кадрової політики в науково технічній сфері.

Визначення Soft skills та потенціалу особистості в освітній та науковій діяльності.

Тема 2. Підготовка Есе_як працюють закони діалектики на прикладі формування і розвитку особистості майбутнього педагога-дослідника

Тема 3. Процесуальна компетентність дослідника: практика застосування методів пізнання (на прикладі визначенні питання з теорії і практики вищої школи)

Тема 4. Процесуальна компетентність дослідника: практика розробки науково-логічного апарату дослідження (виконання ІЗ1, див. табл. оцінювання)

Тема 5. Процесуальна компетентність дослідника: есе- місце творчості в науковій діяльності, креативність та відповідальність педагога-дослідника

Тема 6. Процесуальна компетентність дослідника: робота із джерелами наукової продукції та підготовка рецензії на наукову роботу

Тема 7. Процесуальна компетентність дослідника: підготовка виступу та тез на наукову конференцію (статті)

Тема 8. Процесуальна компетентність дослідника: Здійснення апробації результатів дослідження підготовка виступу із презентацією (виконання ІЗ2, див. табл. оцінювання)

Література та навчальні матеріали

Основна література

1. Основи наукових досліджень / Романовський О. Г., Черкашин А. І., Грень Л. М., Резнік С.М. Харків: Видавництво Іванченка І. С., 2022. 150 с.
2. Основи наукових досліджень [Електронний ресурс] : навч. посібник / В. І. Романчиков ; рец.: В. І. Польшаков, М. В. Жук, А. А. Самойленко. Київ : Центр учбової літератури, 2007. 255 с.
3. Основи наукових досліджень [Електронний ресурс] : навч. посібник / О. В. Колесников ; рец. Д. Ф. Гончаренко [и др.]. 2-ге вид., випр. та доп. Київ : Центр учбової літератури, 2011. 144 с.
4. Методи наукових досліджень [Електронний ресурс] : навч. посібник / А. І. Грабченко, В. О. Федорович, Я. М. Гаращенко; Національний технічний університет "Харківський політехнічний інститут". Харків : НТУ "ХПІ", 2009. - 142 с.
5. Поворознюк А. І., Панченко В. І., Філатова Г. Е. Методологія та організація наукових досліджень [Електронний ресурс]. Харків : НТУ "ХПІ", 2016.
6. Гончаренко С.У. Педагогічні дослідження: Методологічні поради молодим науковцям. Київ-Вінниця: ДОВ "Вінниця", 2008. 278с.
7. Інформаційний пошук і робота з бібліотечними ресурсами: навч. посібник для аспірантів / Т. О. Шаравара ; ПДАА. Київ : Ліра-К, 2016. 256 с.
8. Методика навчання і наукових досліджень у вищій школі: [навч.посіб.] / [С.У. Гончаренко, П.М. Олійник, В.К. Федорченко та ін.]. Київ : Вища школа, 2003. 323 с.
9. Методологія і організація наукових досліджень: навч. посібник / П. М. Григоров, Н. А. Хрущ ; ХНУ. Київ : Кондор, 2017. 206 с.

10. Методологія наукових досліджень: навч. посібник / Є. К. Шишкіна, О. О. Носирєв ; рец.: О. І. Пушкар, Д. А. Горовий. Електронні текстові дані. Харків : Вид-во "Діса плюс", 2014. 200 с.
11. Палеха Ю.І., Леміш Н.О. Основи науково-дослідної роботи: навч. посібник. Київ : Ліра-К, 2013. 336 с.
12. Сисоєва С.О., Кристопчук Т.Є. Методологія науково-педагогічних досліджень. Рівне: Волин. береги, 2013. 359 с.
13. Академічне письмо: навч. посібник / Уклад. Ревуцька С.К., Зінченко В.М. Кривий Ріг, 2019. 130 с.
14. Шліхта Н., Шліхта І. Основи академічного письма. Київ, 2016. 61 с.

Додаткова література

1. Закон України «Про наукову та науково-технічну діяльність». № 1977- XII від 13 грудня 1991 року із змінами та доповненнями.
2. Ігнатюк О.А. Модель оцінки реалізації наукового потенціалу здобувачів вищої освіти рівнів «магістр» та «доктор філософії» спеціальності «Освітні, педагогічні науки». Модифікація та наукові дослідження: парадигма інноваційного розвитку суспільства і технологій: III Міжнарод.наук.-практ.конф.:м.Київ, 24-25 січня 2020/ГО «Інститут інноваційної освіти»; Науково-практичний центр прикладної інформатики НАН України: збірник наук. праць. Київ: ГО «Інститут інноваційної освіти»,2020. С.12-16.
3. Ігнатюк О.А. Модель цілей контекстного системного формування готовності до науково-дослідної діяльності здобувачів вищої освіти другого рівня підготовки спеціальності 011 «Освітні, педагогічні науки». *Modern directions of scientific research development. Proceedings of the 15th International scientific and practical conference.* BoScience Publisher. Chicago, USA. 2022. Pp. 207-214. URL: <https://sci-conf.com.ua/xv-mizhnarodna-naukovo-praktichna-konferentsiya-modern-directions-of-scientific-research-development-10-12-08-2022-chikago-ssh>
4. Ігнатюк О.А. Важливість академічної культури в контексті якості лідерства освітнього простору технічного університету (на прикладі програм підготовки магістра та доктора філософії спеціальності 011 «Освітні, педагогічні науки»). *Інформаційні технології: наука, техніка, технологія, освіта, здоров'я: тези доповідей XXX міжнародної науково-практичної конференції MicroCAD-2022, 19-21 жовтня 2022 р. / за ред. проф. Сокола Є.І.* Харків: НТУ «ХПІ». С.752
5. Ігнатюк О.А. Структура психолого-педагогічних здібностей педагога-дослідника та особливості формування готовності до науково-дослідної роботи в умовах магістратури. *Лідери XXI століття. Формування особистості харизматичного лідера на основі гуманітарних технологій* : Міжнарод. наук.-практич. конф.: м.Харків, 22-23 жовтня 2022: матеріали/ За заг.ред. Романовського О.Г. Харків : НТУ «ХПІ»,2022. С.77-79.
6. Ігнатюк О.А. Досвід формування готовності майбутніх викладачів вищої школи до науково-дослідницької діяльності в умовах магістратури. *Інформаційні технології: наука, техніка, технологія, освіта, здоров'я: XXVI Міжнарод.наук.-практ. конф.:* 16-17 травня 2018 р.: матеріали. Харків: НТУ «ХПІ», 2018. У 4-х част. Ч.IV. С. 135.
7. Dubinina, O. N., Ihnatiuk, O. A., Sereda, N. V. (2020). The Phenomenon of Responsibility for the Preparation of Professional Leaders of Digital Generation. *Information Technologies and Learning Tools*, no. 79(5), pp. 325-340, available at: <http://journal.iitta.gov.ua/index.php/itlt/article/view/3931>, DOI: <https://doi.org/10.33407/itlt.v79i5.3931>
8. Дубініна О.М., Ігнатюк О.А. (2020) Методика діагностики професійно значущих якостей педагога-лідера. *Теорія і практика управління соціальними системами.* 2020. №1. С.68-79 <http://tipus.khpi.edu.ua/> DOI:10.20998/2078-7782.2020.1.08
9. Дубініна Оксана, Ігнатюк Ольга, Середя Наталія. Теоретико-емпіричні аспекти визначення змісту поняття "професійна відповідальність педагога-лідера. *Теорія і практика управління соціальними системами.* 2020. №3. С. 83-92 <http://tipus.khpi.edu.ua/> DOI:10.20998/2078-7782.2020.3.09
10. Dubinina, O. N., Ihnatiuk, O. A., Sereda, N. V. Pedagogical Acme-Technology Of Formation Of Responsibility Among Leader-Professionals During The Process Of Professional Education. *Теорія і практика управління соціальними системами.* 2020. № 4. С. 83-92 <http://tipus.khpi.edu.ua/>
11. Експериментальне забезпечення наукових досліджень: навч. посібник / О. Й. Любич, А. Ф. Будник ; СумДУ. Суми : СумДУ, 2009. 186 с.

12. Кваліфікаційні наукові роботи з психології: курсова, бакалаврська, магістерська: методичний посіб. для студ. / В. Ф. Моргун, Л. С. Москаленко ; дар. В. Ф. Моргун ; ПНПУ. Київ : ВД Слово, 2013. 168 с.
13. Сидоренко В.К., Дмитренко П.В. Основи наукових досліджень : навчальний посібник для вищих педагогічних закладів освіти. Київ : РННЦ «ДІНІТ», 2000. 260 с.
14. Методика та організація наукових досліджень із психології : навч. посібник / В. Й. Бочелюк, В. В. Бочелюк ; рец.: Т. І. Сущенко, В. Д. Потапова, Н. В. Чепелева. Київ : Центр учбової літератури, 2008. 360 с.
15. Резнік С.М. Результати наукової діяльності педагога вищої школи як показник викладацького лідерства. *Науковий часопис НПУ імені М. П. Драгоманова*. 2020. Випуск 73. Том 2. С. 52-56.
16. Nunn R., Pillay A. After invention of the h-index, is there a place for the teaching track in academic promotion? *Higher Education Research & Development*. 2014. № 33(4). С. 848-850.
17. Liu Y., Ou F., Deng Y., Wu B., Liu R., Hua H., Guan Y., Chen R., Gjestebj L., Yang J., Vannier M.W., & Wang G. Bibliometric Index for Academic Leadership. *ArXiv*. 2016. URL: <https://arxiv.org/abs/1610.03706>

Система оцінювання

Критерії оцінювання успішності студента та розподіл балів

Поточне тестування та самостійна робота								Підсумкова контрольна робота	Залік	Сума
Змістовий модуль 1								10	10	100
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8			
6	5	4	25	5	5	5	25			

Оцінювання індивідуального завдання 1 (науковий апарат дослідження)* входить до ЗМ1, Т4

Доповідь	Методична частина	Захист роботи	Сума
до 5	до 10	до 5	20

Оцінювання індивідуального завдання 2 (виступ з презентацією)* входить до ЗМ1, Т8

Доповідь	Ілюстративна частина	Захист роботи	Апробація	Сума
до 5	до 5	до 5	До 5	20

100% підсумкової оцінки складаються з результатів оцінювання у вигляді заліку та підсумкової контрольної роботи (20%) та поточного оцінювання (80%).

Залік: усне опитування та підсумкове практичне завдання (представлення виступу із презентацією див. табл. оцінювання ІЗ 2 Т8).

Поточне оцінювання: тести, виконання завдань на практичних заняттях та завдань для самостійної роботи (80%).

Шкала оцінювання

Сума балів	Національна оцінка	ECTS
90-100	Відмінно	A
82-89	Добре	B
75-81	Добре	C
64-74	Задовільно	D
60-63	Задовільно	E
35-59	Незадовільно (потрібне додаткове вивчення)	FX
1-34	Незадовільно (потрібне повторне вивчення)	F

Назва теми	Види навчальної роботи здобувачів вищої освіти					Разом за темою
	Активна робота на лекційному занятті	Активна робота на практичному занятті	Самостійна робота	Індивідуальне завдання	МКР	
<i>Тема 1.</i> Вступ до дисципліни. Предмет, мета й завдання. Наука як система	1	2	3		-	6
<i>Тема 2.</i> Діалектика як загальна методологія наукового дослідження	1	2	2		-	5
<i>Тема 3.</i> Методи наукового пізнання	1	1	2			4
<i>Тема 4.</i> Науковий апарат дослідження	1	2	2	20		25
<i>Тема 5.</i> Інформаційне забезпечення НДР. Місце творчості в науковій діяльності	1	2	2		-	5
<i>Тема 6.</i> Загальні вимоги до НДР. Основи академічного письма	1	2	2		-	5
<i>Тема 7.</i> Академічна доброчесність та запобігання плагіату. Академічна відповідальність	1	2	2		-	5
<i>Тема 8.</i> Апробація результатів дослідження	1	2	2	20		25
<i>Підсумкова контрольна робота № 1</i>	-	-	-		10	10
<i>Залік</i>	-	-	-		-	10
ВСЬОГО	8	15	17	40	10	100

Норми академічної етики і політика курсу

Студент повинен дотримуватися «Кодексу етики академічних взаємовідносин та доброчесності НТУ «ХПІ»: виявляти дисциплінованість, вихованість, доброзичливість, чесність, відповідальність. Конфліктні ситуації повинні відкрито обговорюватися в навчальних групах з викладачем, а при неможливості вирішення конфлікту – доводитися до відома співробітників дирекції інституту. Нормативно-правове забезпечення впровадження принципів академічної доброчесності НТУ «ХПІ» розміщено на сайті: <http://blogs.kpi.kharkov.ua/v2/nv/akademichna-dobrochesnist/>

Погодження

Силабус погоджено

Дата погодження, підпис

Завідувачка кафедри
Ніна ПІДБУЦЬКА

Дата погодження, підпис

Гарант ОП
Наталія СЕРЕДА